

Osman Ferit Turan (1914-1978)

Türkiye'nin önde gelen Orta Çağ tarihçisi ve siyasi kişiliklerinden Osman Ferit Turan, 1914 yılında o dönemlerde Trabzon ili Of ilçesine bağlı olan Çaykara'nın Soğanlı köyünde doğdu. Babası Hasan Ağa'nın ölümü sonrası annesi ve dayısı tarafından yetiştirildi. Dayısının desteği ile Çaykara'da eğitim hayatına başladı, ailesinin Bayburt'a göçmesi ile ortaokulu burada tamamladı. Lise tahsiline Trabzon Lisesi'nde başladığı yıllarda, tarih ve edebiyata ilgisi yoğunlaştı. Ağabeyi Mehmet Nazım'ın Ankara'da Makine Kimyada marangoz olarak çalışmaya başlaması üzerine lise eğitimini 28 Ağustos 1935 tarihinde Ankara Erkek Lisesi'nden bitirme diploması alarak tamamladı. Yatılı sınavlarını kazanarak girdiği Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nden (DTCF) 1940 yılında mezun oldu ve 30 Mayıs 1940 tarihinde bu Fakültede *ilmi yardımcı* olarak göreve başladı. *On İki Hayvanlı Türk Takvimi* adlı çalışması ile 1941 yılında doktor, 1944 yılında *Orta Zaman Türk Devletlerinde Türkçe Unvanlar* adlı çalışması ile de doçent olmaya hak kazanan Turan, 1951 yılında profesörlüğe yükseldi.

Osman Ferit Turan

Osman Turan, henüz bir öğrenci iken siyasetle tanıştı. DTCF'de okurken sol yapılanmaya karşı mücadele ederek Üniversitedeki Türkçü-Turancı grubun içinde yer aldı. 1944 yılında, Turancı-Türkçü soruşturmaya maruz kaldı ve Turancılık Davası nedeniyle Ankara'da bulunan Hüseyin Nihal Atsız'ı odasında ziyaret etmesi üzerine Fakülteden uzaklaştırılarak Millî Eğitim Bakanlığının emrine alındı. Yaşamı boyunca milliyetçi-muhafazakâr çizgisini sürdüren Osman Turan, Ankara Türk Ocağı'nda faaliyetlerde bulundu ve 23 Nisan 1955 tarihli Türk Ocakları Kurultayında Genel Merkez Hars Heyeti üyeliğine seçildi. Yine 1955 yılının Kasım ayında da Türk Ocakları Ankara Şubesinin başkanlığına getirildi. Türk Ocakları Genel Merkezinin Ankara'ya nakledilmesi ile 17 Mayıs 1959 tarihinde yapılan Kurultayda Türk Ocakları Genel Başkanı oldu. 27 Mayıs Darbesi ile ara vermek zorunda kaldığı Türk Ocakları Başkanlığına, Hamdullah Suphi Tanrıöver'in ölümü üzerine 22 Temmuz 1966 tarihinde yapılan Kurultayda tekrar getirildi ve 1973 yılına kadar bu görevi sürdürdü.

Ülke meseleleri üzerine verdiği konferanslar ve kaleme aldığı makaleler ile siyasi kimliğini ön plana çıkartmasına rağmen ilk zamanlar aktif siyasete atılmaya sıcak bakmadı. Doğrudan siyasete atılması, iradesi dışında gerçekleşti. 2 Mayıs 1954 seçimlerinde Trabzon Demokrat Parti teşkilatının çalışmaları ve Başbakan Menderes'in Millî Eğitim Bakanlığı sözü vermesi üzerine milletvekilliği aday listesine alındı. Hocası Fuat Köprülü, bu hareketini onaylamamakla birlikte ona engel de olmadı. Milletvekili olduktan sonra fakültedeki kürsüsünden de ayrılan Osman Turan, 27 Ekim 1957 tarihinde yapılan genel seçimlerde yine DP'den Trabzon milletvekili seçildi.

20 Aralık 1956 tarihinde II. Abdülhamit'in en büyük oğlu Şehzade Selim Efendi'nin kızı Emine Nemika Sultan'ın Kızı Satia Sultan ile evlenen Osman Turan, X ve XI. Dönemlerde aralıksız teşrii faaliyetlerini sürdürdü. Bu süreçte gerek

meclis içerisinde gerekse DP Grubunda inandığı doğrulardan taviz vermeyen, yanlış bulduğu politikaları çekinmeden eleştirebilen tutumu ve sunduğu farklı çözüm önerileri ile dikkat çekti.

Milletvekilliği döneminde Güzel Sanatlar Akademisinin Mimarlık ve Şehircilik Fakültesi hâline getirilmesi ile ilgili kurulan Geçici Encümen ve Maarif Encümeninde üyelik yaptı. Genel Kurulda, Emekli Sandığının bazı maddelerinin değiştirilmesi, 1955 yılı Muvazene-i Umumiye, Atatürk Üniversitesi ve Nevşehir vilayetine bağlı Kırşehir kazasına yeniden bir vilayet kurulması hakkında kanunlar ve Diyanet İşleri Reisliğinin 1956 yılı, Maarif Vekâleti, Üniversiteler ve Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1956 yılı, Maliye Bakanlığı 1957 yılı, Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, İstanbul ve İstanbul Teknik Üniversiteleri ve Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü 1957 yılı bütçeleri üzerinde söz alarak fikirlerini beyan etti. Yapılan büyük maddi atılımların, manevi olarak tamamlanamadığını ve bunun ancak üniversitelerin seviyesini yükseltmekle mümkün olabileceğini savundu. Sadece üniversite hocaları kısmını ele alarak getirilen bir zorunlulukla kişilerin emekliye sevk edilmesini öngören Emekli Sandığı Kanunu'nu eleştirdi, üniversite muhtariyetinin kaldırılmasına karşı çıktı. IV. Menderes hükümetinin programının müzakereleri sırasında demokrasi ve işlerliği olan bir parlamentonun önemini vurguladı. Kırşehir'in ilçe haline dönüştürülmesine ve Seçim Kanunu'nun değiştirilmesine "antidemokratik" nitelemesi yaparak tepki gösterdi. Tenkit hürriyetini sık sık vurguladı, hükümete gazete kapatma yetkisi veren Basın Kanunu Tasarısı'na, muhalefete karşı önlem alan uygulamalara, 6-7 Eylül Olaylarına ve İspat Hakkı Meselesinde 19'ların milletvekilliklerinin düşürülmesi gibi gelişmelere karşı çıktı. İş hacminin ve öğrenci sayısının artışına paralel olarak, birisi memleketi Trabzon'da olmak üzere, hükümetin yeni üniversiteler kurma kararını, Türkiye'nin medeniyet davasında ilk şartının üniversiteyi Avrupa seviyesine yükseltmek olduğu düşüncesiyle onaylamadı. Üniversiteye politik müdahaleler yapmakla suçladığı hükümeti, Kıbrıs ve Ortadoğu politikaları nedeniyle de eleştirdi. XI. Döneme yakın günlerde DP içinde muhalif bir oluşum olarak beliren Yaylacılar arasında gösterilen Osman Turan, Mükerrerem Sarol'un Yüce Divana sevkine onay veren milletvekilleri arasındaydı.

Yaşadığı sağlık problemlerinden dolayı 1960 yılının Şubat ve Nisan aylarında iki operasyon geçiren Osman Turan, 27 Mayıs'a yakın günlerde Mecliste bulunamadı. 27 Mayıs 1960 günü, hasta yatağında evinde dinlenmekteyken tutuklandı, Harp Okulu'na getirildi, aynı gece Cemal Madanoğlu'nun talimatıyla serbest bırakılanlar arasında yer almışsa da 1 Haziran günü tekrar tutuklandı.

Yassıda'ya sevk edildikten sonra ilk ifadesini, 30 Ağustos 1960 günü veren Osman Turan, DP Dönemi'nde özgürlükleri kısıtlayıcı bazı kanunların çıkartıldığını bunlara kendisinin de muhalefet ettiğini kabul etmekle birlikte, diktatörlük suçlamasını reddetti. İfadesinden sonra Yüksek Soruşturma Kurulunun 11 Numaralı Komisyon Reisliğine el yazısıyla kaleme aldığı ve ağırlıklı olarak şahsına atfedilen suçlamalara cevabını içeren bir ek dilekçe daha verdi. Burada hakkındaki iddiaların, hukuki olmadığına vurgu yaparak hayatı boyunca uğruna mücadele ettiği fikirleri ve verdiği eserleri bilindiği halde, cinayet ve ihanetlere karşı çıkartıldığı ve komünizmi tecziye ettiğini belirttiği TCK'nın 141. ve 146. maddeleriyle itham edilmesinin anlamsızlığına dikkat çekti. Milletvekilliği süresince karşı çıktığı uygulamalardan örnekler vererek demokrasi ve diktatörlüğün birbirine zıt iki sistem olduğunu belirtti. Muhalefetle solcu neşriyatın, çürük ve yıkıcı propagandalar yapmak suretiyle yaşananlardan sorumluluğu ve kusurları olmasına rağmen Demokrat Parti'nin on yıllık iktidar deneyiminin, Türkiye için büyük bir kazanım olduğunu savundu.

Yassıda tutuklularının malları üzerine tedbir ve hacizler konularak "Haksız İktisap" adı altında haklarında davalar açılarak onlardan 10 yıllık gelir ve giderlerini ortaya koymalarının istendiği beyannameler talep edildi. Yüksek Soruşturma Kurulu, 16 Eylül 1960 tarihli kararı ile Osman Turan'ın gelir ve servet durumunun tespiti için Yeminli

Bilirkişi ve Maliye Müfettişi Bahri Kandaş'ı görevlendirdi. Dosyasının gönderildiği bilirkişi ve bilirkişi heyetinin raporu, Yüksek Soruşturma Kurulunun incelemesi ve Yüksek Adalet Divanının 1 Nisan 1962 tarihli kararı doğrultusunda, Osman Turan'ın haksız kazancı olmadığı tespit edilerek serveti üzerine konulan tedbir ve haciz kaldırıldı.

Yassıada'da Türk Ceza Kanunu'nun 146.maddesinin 3. fıkrasına göre anayasayı ihlal suçundan Anayasayı İhlal Davası'nda yargılanan Osman Turan, gerek kendisi gerekse avukatı Ferruh Bozbeyli tarafından hazırlanan yazılı ve sözlü savunmalarında hürriyetleri kısıtlayıcı kanunlarla mücadele ettiğini, 1955 yılındaki Demokrat Parti Kongresi'nden sonra hükümetin düşmesi için bir ay süreyle müstakil olarak arkadaşlarıyla çalıştıkları belirtti. Demokrat Parti'nin büyük ölçüde başarılı olmasına rağmen, küçük hadiseler karşısında tahriklere kapıldığını, efkârı aleyhine sevk ettiğini ve bunun sonucunda da başarısız olduğunu, 1956 yılında çıkartılan Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda, hükümeti haklı bulduğunu belirterek Bağdat Paktı ve Kıbrıs meselesinde Türkiye'nin siyasi gücünü yanlış kullandığına dair yaptığı tenkitleri hatırlattı. Muhalefeti eleştirdi, tutarsızlıklar olduğunu belirtse de partisini ve milletvekilliği döneminde ters düştüğü Adnan Menderes'i savundu. Prof. Hüseyin Nail Kubalı'nın mahkemede yaptığı konuşmaya tepki göstererek, onunla sözlü münakaşaya girdi. 11 Ağustos 1961 tarihli savunmasının sonuna, tarihte ilk defa millî iradeye dayanan bir Meclisin tümünden mahkûm olma tehdidi ile karşılaşmasının hazin bir tecelli olduğunu yazdı. Tarık Güray'la aralarında geçen bir tartışma ve karşılıklı yumruklanmanın ardından hücreye atıldı.

Başsavcının iddianamesinde Osman Turan'ın, 146/3 gereğince cezalandırılması talep edilmekle birlikte Yüksek Adalet Divanının kararı, beraati yönünde oldu. Yassıada'da 16,5 ay tutuklu kalan Osman Turan hakkında verilen beraat kararının gerekçesinde, 1954 yılından beri milletvekili olduğu halde sadece 1957'deki Seçim Kanunu'nun tadiline müspet oy verdiği, Kırşehir Kanunu'na olumsuz oy kullandığı ve Behçet Kayaalp listesinde adının yer aldığı belirtildi. Milletvekilliği döneminde Genel Kurul ve DP Grubunda yaptığı bazı konuşmalara değinildi. Bunlardan 9 Ağustos 1958 tarihli DP Grup toplantısında Adnan Menderes'le, 21 Haziran 1954 tarihli Emekli Sandığı Kanunu üzerine Meclis Genel Kurulunda yaptığı ve 13 Aralık 1955 tarihli DP Grup toplantısındaki vatansever münevverlerin DP iktidarı tarafından küstürüldüğünü vurguladığı konuşmaları örnek verildi. Gerekçede Osman Turan'ın söylemlerinin Demokrat Parti'nin zaaf teşkil eden cihetlerini ortaya çıkarttığı vurgulanarak demokrasiye bağlılığını gösterdiği belirtildi. Yüksek Adalet Divanı, Demokrat Parti'nin münevverlere sırtını döndüğünü söylediği bu konuşmalarla ve Kırşehir Kanunu'na verdiği kırmızı oyla Osman Turan'ın murakabe görevini yaptığına kanaat getirerek beraat kararının gerekçesini açıkladı.

Beraat ettikten sonra getirildiği Anıtlar Yüksek Kurulunda üye olarak faaliyette bulunan Osman Turan, 25 Ekim 1961 ile 1 Aralık 1961 tarihlerinde Üniversitedeki görevine dönmek için müracaatlar yaptıysa da 17 Ocak 1962 tarihinde Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Profesörler Kurulunca talebi reddedildi. Karar üzerine Üniversite Rektörlüğü ile Dekanlığını mahkemeye verdi. Danıştay, 13 Haziran 1962 günü verdiği kararla, 1 Haziran 1960 gününden itibaren Osman Turan'a açıktan maaş ödenmesine hükmetti. Bunun üzerine Turan, tekrar göreve dönmek için müracaatta bulunduysa da verilen yanıt değişmedi. Osman Turan, Danıştay kararına istinaden 18 Mayıs 1964 tarihinde Fakülte Dekanlığına kadro için bir müracaat daha yaptı, fakat yine karar uygulanmadı. Bunun üzerine Fakülteye tekrar dava açtı.

Bu süreçte yeniden siyasete giren Osman Turan, Adalet Partisi'nin 24 Kasım 1964 tarihli kongresine katılarak yönetimine girdi ve "Teşkilatlanmadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı" oldu. 1965 seçimlerinde de bu partiden Trabzon milletvekili seçildi. Yanlış gördüğü uygulamaları, hükümeti, bakanları çekinmeden bu dönemde de eleştirdi. Özellikle kabineye yönelik eleştirileri nedeniyle Süleyman Demirel'le arası açıldı, partideki milliyetçi kimliği ön planda

olan isimlerin ihracına karşı çıktığı gibi hükümet aleyhinde gensoru verdi. Basın yoluyla eleştirilerinin dozunu artırınca tüzüğe aykırı hareketten ihraç istemiyle Haysiyet Divanına verilen Osman Turan'ın, 30 Ekim 1967 tarihli toplantıda partiden ihraç edilmesine karar verildi. Adalet Partisi'yle bağı koptuktan sonra Milliyetçi Hareket Partisi'ne katıldı ve 18 Eylül 1969 tarihinde yapılan seçimlerde bu partiden yine Trabzon milletvekili adayı oldu. İlk defa aday olarak girdiği bir seçimde milletvekili seçilemeyen Osman Turan, aktif siyasi hayatını sonlandırdı.

Milletvekili olunca Osman Turan'ın Ankara Üniversitesi'nden ödenen maaşında kesinti yapılmıştı. 1969 seçimlerinde milletvekili seçilemeyince tam maaş ödemesi talebiyle 20 Ekim 1969 tarihinde görevine dönmek istedi. Boş kadro olmadığı gerekçesiyle bu talebi de reddedildi. Son kez 20 Şubat 1970 tarihinde görevine dönmek için müracaat ettiyse de yine olumsuz yanıt aldı. Uzun süren mücadelesinden bir sonuç alamayan Osman Turan nihayet, 19 Şubat 1972 tarihinde verdiği dilekçeyle emekliliğini istedi. Bu talebi Üniversite Rektörlüğüne uygun bulunarak emekliye sevk edilen Osman Turan, ilmi çalışmaları nedeniyle 1949 yılında üyesi seçildiği Türk Tarih Kurumundan da 20 Mart 1972 tarihinde ihraç edilerek çıkartıldı. 17 Ocak 1978 tarihinde İstanbul'da vefat eden Osman Turan, 64 yıllık ömrüne birçok ilmi eser, başarı sığdırdı.

Siyasetle tüm bağı koptuktan sonra kendisini ilmi çalışmalarına vakfeden ve Türk milletinin yetiştirdiği önde gelen tarihçilerden olan Osman Turan, Türk tarihi için oldukça kıymetli eserler vücuda getirdi. Tarihçiliği ve ortaya koyduğu çalışmaları ile Anadolu Türk tarihinin karanlıkta kalan birçok noktasını aydınlatarak açıklığa kavuşturdu. O yalnızca ilim sahibi değil aynı zamanda haysiyet, şahsiyet, millî ve İslâmî şuura sahip bir münevverdi. Dürüst, çalışkan ve azimli bir ilim adamı ve Türk milliyetçisi olan Osman Turan bütün çalışmalarında Türk milletinin bölünmez bütünlüğünü esas aldı, ortaya koyduğu ilmî ve fikrî yazılarıyla millî birlik ve beraberliği zedeleyecek ve tehlikeye düşürecek unsurlara karşı adeta savaş açtı.

İlmî çalışmalarına Orta Asya İslamiyet öncesi Türk tarihini konu alarak başlayan Osman Turan'ın bu kapsamda ilk esaslı çalışması, *On İki hayvanlı Türk Takvimi* oldu. Yine doçentlik tezi olarak hazırladığı *Orta Zaman Türk Devletlerinde Türkçe Unvanlar* eseri, bu dönemi esas aldı. 1944 senesinde doçent olduktan sonra ilmî serbestliğe kavuşarak çalışma sahasını değiştirdi. Doçentlikten sonra ağırlıklı olarak üzerinde yoğunlaştırdığı Anadolu Selçukluları tarihi çalışmaları, hayatının sonuna kadar Osman Turan'ın ilmî çalışmalarının odak noktasını ve merkezini teşkil etti. Bu kapsamdaki çalışmalarına el yazması kaynakları neşretmekle başladı. Anadolu Selçuklularının en önemli iki yerli kaynağından birisi olan Aksarâyî'nin eserini 1944 yılında yayımladı. Hemen arkasından da üç vakfiyeyi neşretmek suretiyle Selçuklu tarihine yeni malzemeler verdi. 1952 yılında İslâm Ansiklopedisi için Selçuklu Sultanları Kılıçarslan, Keyhüsrevler, Keykavuslar, ve Keykavudlar (6. Cilt 613-662. sayfalar) maddelerini kaleme aldı. Dünyaca meşhur *Cambridge İslâm Tarihi* serisinde *The Anatolia in Period of The Seljuks and Beyliks (Selçuklular ve Beylikler Döneminde Anadolu)* bahsi onun kaleminden çıktı (1. Cilt (1977), 231-262. sayfalar).

Osman Turan, yerli ve yabancı bütün Selçuklu tarihçileri tarafından konunun en iyi âlimi olduğu hususunda fikir birliğine vardıkları bir şahsiyettir. Eserlerinde tarihî olay ve olgular, içtimaî bir gerçeklik olarak yansıtılır. Tarihî olaylar kronolojik yöntemle ortaya konulurken, okuyucuda kültür ve medeniyetin içtimaî gerçekliği içinde hareket ettiği hissi uyandırılır. Eserlerinin ve fikirlerinin ana vurgusu, *"geçmişine sahip olmayan milletler, geleceğine bakamaz"* anlayışıdır. Eserlerinde genellikle siyasî ve askerî olayların tespiti ve tasviri yapılmışsa da bazı tarihî olay ve olguların analizi dikkat çeker. Örneğin Anadolu'nun fethi ve Türkleşmesi ile Moğol istilâsının İslâm medeniyeti üzerindeki etkileri gibi büyük ve önemli tarihî olaylar, analitik bir yöntemle incelenir. Olayların sebep ve sonuçları tespit edilirken de

daima “çok sebeplilik ilkesi”, benimsenerek manevî ve maddi amillere eşit derecede önem atfedilir.

20 kitap ve 83 makaleden oluşan eser külliyatını, Türk tarihine kazandıran Osman Turan’ın başlıca eserleri şunlardır: *On İki Hayvanlı Türk Takvimi*, (Ankara 1941). *Orta Zaman Türk Devletlerinde Türkçe Unvanlar*, (Ankara 1944), *Müsâmeretü’l-Ahbâr*, (Ankara 1944), *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar*, (Ankara 1958), *Selçuklular Tarihi ve Türk İslâm Medeniyeti*, (Ankara 1965), *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*, (İstanbul 1969), *Selçuklular Zamanında Türkiye*, (İstanbul 1971), *Selçuklular ve İslâmiyet*, (İstanbul 1971), *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*, (İstanbul 1973), *Türkler Anadolu’da*, (İstanbul 1973).

Diğer çalışmalarından bazıları şunlardır: *Gafletten uyanalım !... Üniversitedeki Aşırı Solcu Hocalar Meselesi* (Ankara 1948); *İstanbul’un Fethinden Önce Yazılmış Tarihî Takvimler* (Ankara 1954); *Türkiye’de Manevi Buhran, Din ve Laiklik* (Ankara 1964); *Türkiye’de Komünizmin Kaynakları*, (Ankara 1964); *Türkiye’de Komünizmin Kaynakları ve Kültür İhtilali* (Ankara 1967); *Türkiye’de Siyasî Buhranın Kaynakları* (İstanbul 1969); *Vatanda Gurbet* (İstanbul 1980); *Tarih Akışı İçinde Din ve Medeniyet* (İstanbul 1980); *Tarihi Kronolojinin Esasları* (Ankara 1954). Ayrıca E. Cavaignac’ın *Chronologie de l’Histoire Mondiale* (Paris 1934) adlı eserinin Türk takvimi kısmının tercümesi olmak üzere muhtelif konularda yazılmış kitapları da mevcuttur.

Zehra ASLAN-Burak Gani EROL

KAYNAKÇA

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)

BCA, 010.09, 31.95.2

BCA.,030.10/78.516.9

BCA., 010.09./54.159.5

BCA, 010.09,1.4.1

BCA,010.09/ 236.728.3

BCA., 010.09/386.1176.4

BCA., 10.09/54.159.5

BCA., 10.09/5.17.2

TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: X, B 1, C 1, 21.06.1954

TBMM Zabıt Ceridesi, İ 46, C 4, 25.02.1957

DP Meclis Grup Zabıtları, 13.12.1955

DP Meclis Grup Zabıtları, 10.11.1957

Dünya,03.01.1956

Cumhuriyet, 31.05.1956

Cumhuriyet, 19.06.1956

Yeni Gün, 28.01.1958

Milliyet, 15.07.1961

ARSLAN, Zehra, “Osman Turan’ın Siyasetçi Kimliği Ve Yassıada’da Yargılanması (1954-1961)”, **Türkish Studies**, 8/7, 2013, s. 17-31.

ASLAN, Zehra, “Tarihçi kimliğiyle “tarihe”, siyasetçi kimliğiyle de “yaşadığı döneme” iz bırakan bir tarih profesörü: Osman Ferit Turan”, **Independent Türkçe**, 19. Ocak 2022, <https://www.independentturkish.com/node/461281/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/tarih%C3%A7i-kimli%C4%9Fiyle-tarihe-siyaset%C3%A7i-kimli%C4%9Fiyle-de-ya%C5%9Fad%C4%B1%C4%9F%C4%B1-d%C3%B6neme-iz>, Erişim 27.05.2022.

ASLAN, Zehra, **Yassıada’da Yargılanan Trabzon Milletvekilleri I**, Libra Kitap, İstanbul 2017.

BİRİNCİ, Ali, “Tarihçi Osman Turan Bir Bilim ve Şahsiyet Abidesinin Hayat Hikâyesi ve Eserleri”, **Uluslararası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu**, 3-5 Mayıs 2001.

BİRİNCİ, Ali, **Osman Turan**, 1.Baskı, Alternatif Yayınları, 2003.

DEMİRCİ, Nurdan, **Prof. Dr. Osman Turan’ın Hayatı ve Eserleri**, Boğaziçi Yayınları.

ILICAK, Nazlı, **15 Yıl Sonra 27 Mayıs Yargılanıyor**, Kervan Kitapçılık, İstanbul 1978.

KOCA, Salim, “Selçuklu Devri Türk Tarihçisi, Fikir ve Siyaset Adamı olarak Osman Turan (1914-1978)”, **Türk Yurdu**, Ocak 2011, Yıl 100, Sayı 281, s. 214-212.

KOZAN, Tayfur, **Prof. Dr. Osman Turan’a Göre Din ve Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlahiyat-Din Sosyolojisi Anabilim Dalı, Basılmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

SARINAY, Yusuf, “Osman Turan ve Türk Ocakları”, **Vefatının 30.yılında Prof. Dr. Osman Turan’ı Anıyoruz**, Hazırlayan: Yücel Hacaloğlu, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Şubat 2008.

SEFERCİOĞLU, Necmeddin, **3 Mayıs 1944 ve Türkçülük Davası**, Türk Ocakları Ankara Şubesi, Mart 200.

TOPAL, Nevzat, “Osman Turan Bibliyografyası”, **TÜBAR**, XVIII, 2005-Güz, s.188-194.

TOPAL, Nevzat, **Osman Turan’ın Hayatı ve Eserleri**, Basılmış Yüksek Lisans Tezi, Türk Yurdu Yayınları:82, 1.baskı, 2004.

TURAN, Osman, **Selçuklular Tarihi ve Türk-İslam Medeniyeti**, İstanbul 2009.

TURAN, Osman, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul 1998.

TURAN, Osman, **Türk Cihân Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi**, İstanbul 2003.

TURAN, Osman, **Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar, Metin, Tercüme ve Araştırmalar**, Ankara 1958.

UZMAN, Nasrullah, **İktidardaki Muhalif Prof. Dr. Osman Turan**, Ötüken, İstanbul 2018.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, **Vefatının 30.yılında Prof. Dr. Osman Turan’ı Anıyoruz**, Hazırlayan: Yücel Hacaloğlu, Türk

Ocakları Ankara Şubesi, Şubat 2008.

Yüksek Adalet Divanı Kararları (İstanbul Yassıada 14 Ekim 1960-15 Eylül 1961), Ed. Seçkin Erdi, Kabalıcı Yayınevi, 1. Baskı, İstanbul 2007.

29/03/2025 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/osman-ferit-turan-1914-1978/?pdf=5269> adresinden erişilmiştir